СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 150. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 29 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 150. Jersey City, N. J., Saturday, June 29, 1935. THREE CENTS

СОЦІЯЛІСТИ ЗА ПОЛІТИЧНУ ПАРТІЮ ПРАЦІ

КЕМП ТАМІМЕНТ (Пенсилвенія). — Тут відбувається краєва конференція праці під опікою Економічного й Суспільного Інституту з Тамімент. Луіс Волдмен, предсідник нюйорської стейтової організації соціялістичної партії, подав проєкт створення політичної партії праці під проводом Американської Федерації Праці. Волдмен думає, що тепер час на економічну та суспільну відбудову краю. Обі старі великі партії не всилі цього перевести. Робітництво, як незалежний політичний чинник, моглоб це зробити. Одначе партія праці не пішлаб слідами европейської диктатури, чи то комуністичної чи фашистівської, але пішлаб дорогою американської демократичної системи. Колиб зайшла потреба, тоді зміниться в дечому американську конституцію. Булоб даремним зусиллям творити партію праці без працюючих мас. Тому треба втягнути в цей рух робітництво через Федерацію Праці. Честер М. Райт, економіст і письменник, вказував на конечність зміни конституції, щоб можна вести одну економічну й суспільну політику в Америці, а не 48 ріжних політик, окрему в кожному стейті.

РІПУБЛИКАНЕЦЬ СПОДІВАЄТЬСЯ ВІДБУДОВИ ПО СТАРОМУ.

НЮ ЙОРК. — В часі дебати над прилюдними справами, уладженої в Тавн Гол заходами Ліґи для Політичної Освіти, Оґден Милс, секретар скарбу за часів Гувера, висловив погляд, що відбудова краю прийде сама від себе на підставі дотеперішньої капіталістичної системи. Теперішня економічна депресія це лише звичайний вислід війни. Шість літ минає, депресія сама себе зїла, отже мусять вийти з укриття творчі сили нації. Експерименти Нового Розподілу („Ню Діл") не помогли нічого. Йому відповів сенатор Барклі, демократ з Кентокі, що якраз „Ню Діл" наладив усе й тепер приходить добрий вислід безупинних змагань.

ДЛЯ СПИНЕННЯ ПРОЦЕСІВ ЗА ЗМІНУ „ЗОЛОТОЇ КЛЯВЗУЛІ".

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт прислав до конґресу відручне письме з домаганням законного уневажнення всіх процесів, що їх розпочали посідачі державних бондів за зміну „золотої клявзулі". При виданні цих бондів федеральний скарб ґарантував їх сплату в золотій валюті. На домагання президента конґрес зніс це зобовязання 5-го червня 1933 р. Таких зобовязань має державний скарб на суму 10 міліярдів і 136 з половиною міліона долярів. Уневажнення процесів розвяже президентови руки в дальшій скарбовій політиці.

ДАЛЬШИЙ ОСЯГ ВИТРЕВАЛОСТИ ЛІТАКІВ.

МЕРІДІЄН (Мисисипі). — Браття Ал і Фред Кій здобули новий осяг витревалости в летунстві. Вони перебули в літаку 556 годин, отже побили осяг братів Гонтер з Шікаґа з 1930 р. Браття Кій почали літати 4-го червня й хочуть перебути в повітрі до 4-го липня.

ПІШЛА НА СМЕРТЬ, АЛЕ МУСІЛА НАРУЖУВАТИ ЛИЦЕ.

СІНҐ-СІНҐ. — Ева Ку, власниця придорожної гостинниці в горішній частині стейту Ню Йорк, віддала в четвер перед північчю своє життя на електричному кріслі за скритовбивство свого робітника, котрого перед тим заобезпечила на 12,000 долярів на свою користь. Заки її випровадили на електричне крісло, вона святочно прибралася, прихарилась по жіночому й, згідно з найновішою модою, наружувала лице та покрасила на рожево нігті. З нею згинув бандит з півсвіта, Ленард Скарнічі, за вбивство детектива.

МУРИНСЬКИЙ ПРОПОВІДНИК СХОВАВ ЦЕРКВУ ДО ПИВНИЦІ.

ВУДБЕРІ (Ню Джерзи). — Муринський проповідник, Клеренс Дейвис, піде під суд за крадіж церкви, в котрій він проповідував. Церква була переносна й стояла на ґрунті, що колись належав до проповідника; пізніше конґреґація його відкупила, але коли не дотримала умов контракту, ґрунт знову став власністю проповідника. Конґреґація змінила назву церкви, тоді Дейвис розібрав будинок і матеріял сховав до пивниці свого дому.

ВІДКРИЛИ ЗАРАЗЕНЬ НЕДУГИ.

НЮ ЙОРК. — У Ракефелерськім Інституті для Медичних Дослідів виокремив д-р В. Стенлі з Принстону протеїновий кришталь, що має всі признаки заразня, отже вважається самим заразком („вірус") недуги. Це є незвичайно важне відкриття, бо цей заразень такий малий, що переходить через порцелянові начиння й спричиняє ріжні недуги, як: дитячий параліж, жовту пропасницю, кір, скаженину, а навіть звичайний катар.

ПОЄДИНОК ВСЕ ЩЕ ІСНУЄ В ФРАНЦІЇ.

Жан Боротра, французький тенісовий мистець, приняв визов редактора М. Пулена, котрий заявив, що Боротра „знеславив" Францію, бо відмовився брати участь у поодиночних змаганнях за здобуття „чаші Дейвиса". Пулен відомий з того, що бється знаменито на шаблі. Та Боротра цього, як видно, не злякався, але думає, що він вибере пистолі замісць шабель. Коли розійшлася в Англії вістка про цей двобій, то її взяли Анґлійці з гумористичного боку. Інакше глядять на це в Франції. Там являється така справа дуже серіозною і гоноровою.

ОБЕРЕЖНІ ПРИ НАДАВАННЮ ГОРОЖАНСТВА.

Державний секретар Канади, Ч. Г. Кейган, сказав у палаті послів в Оттаві, що уряд поступає останніми часами дуже обережно з видаванням натуралізаційних паперів. Хто з аплікантів брав грошеву підмогу в кількох останніх літах і не знайшов собі пристановища в Канаді, того аплікація остається в завішенню, хоч і не є відкинена.

З причини близьких виборів департамент державного секретаря має тепер 8,000 до 9,000 аплікацій до одобрення. Одержано багато протестів проти видавання паперів людям, що беруть підмогу, і департамент звичайно пише листи до аплікантів з запитами, чи вони мають постійну роботу.

БУДУЮТЬ ГОЛІВУД У СОВЄТАХ.

Большевики мають намір збудувати в Кавказі, недалеко Сухум, фільмове місто на зразок американського Голівуду. Умовини для будови саме в Кавказі пригожі. Чудова природа, гори, ріки, водопади, озера й ліси. Крім того в тих сторонах підчас дня багато соняшних годин. Це дуже важне для виконування добрих знимок. Мають створити спеціяльну фільмову школу, де будуть виховувати молодий доріст. Місто це мають вивінувати найновішими здобутками сучасної техніки. До співпраці притягнули би визначні фільмові зірки з цілого світу.

САГАРА РОСТЕ.

Французьке кольоніяльне міністерство має зриводу Сагари поважні клопоти. Рікрічно піскові бурі поширюються на північ і засипують тисячі кільометрів урожайної землі. За тисячліття Сагара дістанеться аж до Середземного моря. Французький уряд хоче тепер великим коштом створити веґетаційну смугу, яка здержувала би піскові буревії.

БУДУТЬ „МАСТИТИ" ШУТРОВАНІ ВУЛИЦІ.

Порохи на вінніпеґських вулицях були головним предметом дискусії на засіданню міської фінансової комісії, а дискусія скінчилася завізванням до комісії направ, щоб вона взяла під увагу поливання оливою шутрованих вулиць у якнайскоршім часі. Міський інжинір має обчислити, скільки малоб це коштувати. Найбільшим нещастям, що впало на Вінніпеґ, сказав радний Бері, було шутрування вулиць.

СКРІЗЬ СПЕКУЛЯНТИ.

Наркомвнутрсправ УССР викрив у Києві ґрупу спекулянтів-торговців. Слідство виявило, що спекулянтти користувалися широкою підтримкою урядових осіб на високих посадах, ширили підкупство і т. д.

Ділові обороти спекулятивної ґрупи сягали до міліонів рублів. Вона для своїх операцій використовувала комунальний банк при підтримці банкових урядників.

Крім спекулянтів до судової відповідальности потягнено 7 службовців фінвідділу та 5 урядників комунального банку. Не зважаючи на жорстокі кари, спекуляція в совєтському Союзі все поширюється. Інакше й бути не може, бо зроджує її ніхто інший, а самий Сталін своїм „соціялізмом".

СВІТОГЛЯДИ АЗІЇ И ЕВРОПИ.

Европеєць, а разом з ним Американець головно дбає про те, на чім спить, на чім сидить, чим їде, що їсть і тим подібне; Індієць і Китаєць головно думає про те, щоб на душі в нього був спокій.

Европеєць, а разом з ним Американець, думає, що ущасливить себе, коли пухом вкриється, на пусі буде сидіти, їхати буде сто або більше миль на годину, їсти буде ласощі і тим подібне; а Індієць і Китаєць шукає щастя сам у собі. Тому Европейцеви здається, що Індієць і Китаєць ставляться байдуже до світа.

Европеєць разом з Американцем цікавляться знаряддям, якого людина вживає; Індієць і Китаєць цікавиться сам собою як людиною. Комуж із них лекше щастя знайти?

СПОДІВАНІ ВРОЖАЇ.

Домініяльне метеорольоґічне бюро в Отаві подає, що дощеві опади, від яких залежить урожай збіжа і добробут західньої Канади, є знов нормальні по пять-літній посусі й лихоліттю в південних округах степових провінцій. Вперше за останніх сім літ тепер південні муніципали цих провінцій мають більше дощів, ніж північні. Метеорольоґічне бюро твердить, що цикль посушних років уже скінчився. Манітоба, Саскачеван та Алберта мали вже досі більше дощів, ніж у тому періоді минулого року, а сезон сіяння був кращий, ніж упродовж останніх років від 1928 р. Зогляду на зимну весну пільні коники не змогли розмножитись так, як попередніми роками, і язва тих шкідників буде цього року далеко менша й менше небезпечна, ніж передше.

Фармери в південних муніципалах трох степових провінцій, що вже пару років не мали жнив і знаходились на державній допомозі, вірять, що цього року матимуть гарний урожай.

вано.

ЗЯТЬ АНТОНА ДВОРЖАКА ПОМЕР.

В місті Бенешові помер 29. травня ц. р. на серцевий параліж д-р Йосиф Сук у віці 61 років. Сук був маркантною і визначною постатю в чеському мистецькому житті. Написав кілька визначних ораторій, низку хорових творів, з з мистецького боку дуже цінні симфонії і твори для камерної музики. Сук був зятем композитора Дворжака.

ДОМАГАЮТЬСЯ СЛІДСТВА ЗА „ЧЕРВОНИЙ ТИЖДЕНЬ" У ШІКАҐО.

У конґресі виринуло домагання строгого слідства в справі пропаґанди комунізму в американських університетах з нагоди улаштування тижня червоної пропаґанди в університеті в Шікаґо. Стейтовий сенатор Бейкер із Илинойс віднісся з тим до конґресмена Дікстейна, що є головою комісії для розслідів над не-американськими затіями в Америці.

МОЖЛИВІСТЬ ЩЕ ОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАПЕЛІ.

В Европі зорґанізувалася ґрупа підприємців, які запрошують професора Олександра Кошиця зорґанізувати ще раз Український Хор і поїхати з ним у подорож довкруги світу.

Фінансове забезпечення вже є, йде тепер про орґанізацію відповідних сил та про переможення пашпортових труднощів.

Осередком концентраційним булоб якесь місто поза границями українських земель. Мають на увазі Відень, Прагу та Берлін.

ВЕЛИКА ВИСИЛЬНА РАДІОСТАЦІЯ.

Поблизу Софії в місцевости Бакрел повстане болгарська висильна стація, на зразок подібних стацій біля Берліну і Відня. Стація буде мати телефонічну силу сто кільоватів. Висильна вежа буде вся з металю, як у Відні. Каблі лучитимуть висильну стацію з оперою, катедрою і великими каварнями.

СВІДОК ЩЕЗ ЗІ СУДУ.

Перед судом присяглих у Станиславові розпочалася розправа проти Івана Шляхтича, Корнила Чорного, Олекси Кривого, Юрка Мельничука і Сид. Федорняка, яким закинено, що були членами ОУН і вели на терені села Крилос біля Галича терористичну акцію, домагаючись під загрозою смерти окупів. Між свідками, яких покликано на розправу, знаходилась Анна Федорняк, покинена любовниця обв. Шляхтича. Безпосередньо перед розправою вона щезла з судового будинку. Якісь два мужчини підійшли до неї на коридорі і після довшої розмови повели її кудись. На основі вердикту суддів присяглих суд засудив Ів. Шляхтича на 4 роки вязниці. Корн. Чорного на 3 роки, інших увільнив.

ДУШОГУБСТВО В ЛІСІ.

Біля Єзуполя знайшли в лісі жіночу хустку, яку передано поліції. Одночасно повідомлено владу, що перед кількома днями з села Сільці вийшла господиня Марія Байдак на судову розправу до Галича і більше не вернулась. Занепокоєний тим син її пішов до адвоката в Галичі і ствердив, що його мати в Галичі зовсім не була. Почали шукати її в лісі й остаточно знайшли її тіло в стрілецькому рові, що залишився ще з часів світової війни. Сліди на тілі вказували на те, що вбита звела з душогубом завзяту боротьбу. Байдакова знана була в селі з безнастанних процесів, які вела зі своїми сусідами. Нема сумніву, що хтось убив її з пімсти. Мала 48 літ. Чоловік її виїхав ще перед війною до Канади і не дає знаку життя.

УКРАЇНЦІ НА ЗАКАРПАТТЮ ДОМАГАЮТЬСЯ ОКРЕМОГО МІНІСТРА

УЖГОРОД (Закарпаття). — Ужгородське „Українське Слово" помістило статтю під заголовком „Окремого міністра для Підкарпаття", написану редактором д-ром Михайлом Брящайком, відомим громадянським діячем, у якій читаємо між іншим таке:

„Вже 16 літ належить Підкарпатська Русь до Чехословацької републики. За той розмірно поважний час були в републиці міністрами, крім Чехів, Словаки, Німці, ба навіть Жиди. Лиш Українця не було ні одного. Була влада парляментарна, була влада урядова, але ніколи там Українця не запрошено, хоч не може бути сумніву, що й підкарпатські Українці мають людей з відповідним стажем.

„В міністерській раді не було кому міністрів інформувати й через те часто виходили й виходять розпорядки, що не відповідають потребам нашого населення, а навіть у деяких випадках були йому на шкоду.

„Цей стан можна змінити лише так, що підкарпатські Українці будуть мати в міністерській раді сталого заступника, уродженого Українця, ознайомленого з тутешніми відносинами, що зможе дати потрібні вияснення міністерській раді з місця та причинитися до найдоцільнішого вирішення справ. Справді дивне, що Словаки без автономії, від першого початку стало мають по два, три, чотири й пять своїх міністрів і спеціяльних референтів у міністерській раді, а ми, підкарпатські Українці, з найширшою автономією, не маємо ні свого міністра, ні свого представника в раді міністрів, ні свого референта-знавця тутешніх відносин".

ВИСИЛАЮТЬ ДІТЕЙ ДО ПЛАСТОВИХ ТАБОРІВ.

УЖГОРОД. — Пластовий Улад орґанізує і цього року, як і попередніми, таборування української пластової молоді. Таборування відбувається під доглядом досвідчених інструкторів та лікарів. Хлопячі табори будуть у Солочині коло Сваляви і в Апші коло Бичкова. Інструкторський табор „Лісова школа" в Солочині. Дівочі табори будуть у Лугах коло Сваляви і в В. Апші. Непластунів і непластунок до таборів не приймають.

ПРИМУСОВА ПРАЦЯ ДЛЯ ДІВЧАТ ВИКЛИКУЄ РІЖНІ МІРКУВАННЯ.

БЕРЛІН. — Заведення примусової 6-місячної праці для хлопців принято з задоволенням. Це вважається нічим іншим, а частиною обовязкової військової служби. Та інакше мається справа з примусовою працею для дівчат. З цього незадоволені головно вищі кляси. Бояться, що касарняне життя зле відібється на психічнім і фізичнім розвою дівчат. Побоювання видно в родичах і в самих дівчат. Інші кажуть, що заведення примусової праці спричинить негайно велике число нових родин, бо дівчата захочуть чимскорше виходити замуж, щоб тим чином звільнитися від 6-місячної примусової праці. А з іншого боку обчисляють, що затягнення хлопців і дівчат до примусових робіт причиниться до цілковитого зліквідування безробіття.

КАТОЛИЦЬКИЙ КОНҐРЕС.

ПРАГА (Чехословаччина). — Відкрито Католицький Конґрес. Папу заступає паризький кардинал Вердіє. На відкриття видано 11,000 карток вступу. Але треба було катедру замкнути перед часом, бо зібралася завелика маса народу. Вірні слухали відправи на дворі, бо були уставлені голосники.

НЕМА ЗГОДИ МІЖ ФРАНЦІЄЮ И АНҐЛІЄЮ.

ПАРИЖ. — Місія британського дипльомата Ідена не вдалась. Не прийшло до ніякого порозуміння між ним і премієром Лявалем. Той останній хотів дізнатися про те, що Німеччина передала Анґлії секретно щодо розбудови своєї фльоти й армії. Але Іден не хотів цього сказати.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОСОЛ ДЯКУЄ ІРЛЯНДЦЯМ.

ДОБЛИН (Ірляндія). — Президент Імон де Валера приймав нового американського посла. Алвіна Менфілда Овслія. Приняття відбулося з великою парадою. Посол вїжджав до замку, окружений кавалерією. Тільки перешкаджали комуністи, що стояли при дорозі й кричали: „Звільніть Тому Мунія", „Геть із американським імперіялизмом". Витаючися з Імоном де Валерою та передаючи привіт від президента Рузвелта, посол Овслі підкреслив, що Америка ніколи не забуде тих услуг, які положили Ірляндці для визволення й розбудови Америки. Казав, що ірляндські сліди видно в Америці в матеріяльнім, культурнім і духовім житті. Де Валера відповідав рідною ірляндською мовою.

ВСЕНАРОДНЄ ГОЛОСУВАННЯ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Переведено народне голосування над важними справами. Віддано 11,627,765 голосів. Подавляючою більшістю голосуючі заявилися за попертя Ліґи Націй, обмеження зброєння в цілім світі, знесення воєнного летунства й за військовий та економічний виступ проти тих, що спровокують війну.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШАНУЙМО СВЯТОЩІ

Не можемо вже уявити собі нашого життя без наших національних свят. Принаймні не можуть собі уявити цього ті з нас, що вийшли зі старого краю, а ще більше ті, що були на рідній землі свідками нашого державного зриву, що бачили власними очима відроджену українську державу, що брали чинну участь у визвольній боротьбі й подивляли геройські зусилля нашого народу в боротьбі за визволення.

Беручи це під увагу, треба вважати природнім явищем, коли ми намагаємося при ріжних нагодах пригадувати рідний край і його геройську боротьбу, коли згадуємо за ту святу кров, що її вже пролито й що далі ллється за наш державний ідеал.

Та не забуваймо, що ми в Америці. Не забуваймо, що ми намагаємося на всі лади притягати на наші свята й обходи нашу тут роджену молодь. А разом застановімся, чи наші методи приєднання нашої молоді для нашої національної ідеї є і тут завжди доцільні. Від молоді доходять до нас критичні завваги й щодо цеї справи. В першу чергу вона підносить, що ми без потреби ведемо політичну й національну агітацію там, де її не треба вести. Ми влаштовуємо, головно літом, ріжні пікніки, прогульки, ріжного роду „Дні" чи „Здвиги", на яких виголошуємо довгі політичні промови, якби на яких вічах чи політичних манифестаціях або національних святах. А ті промови не осягають ніякої цілі. Люди, що прийшли забавитись і надихатися свіжим повітрям, мусять вислухувати те, що вже десятки разів чули. Щобільше, ті, що хотілиб навіть слухати, не можуть слухати, бо їх дратує те, що бачать, як тут то там люди балакають між собою, сміються і жартують. І це діється тоді, коли, як це часто буває, бесідник чи бесідниця говорять про Україну, про пролиту за неї кров і про героїв.

Факти, про які говоримо, є всім нам добре відомі. Добачує їх кождий, хто їх хоче бачити. Добачує їх і молодь. Ота думаюча молодь. І саме вона просить нас забрати в цій справі голос. І ми це робимо.

Імя героїв і геройські діла, Україна і кров за неї пролита — це задорогі й засвяті річи, щоб можна їх виставляти на кожнім „ринку". Це річи не для буденщини. За них треба завжди і всюди памятати, але видвигати їх публично можна тільки у відповідній атмосфері, коли маса є для таких святощів відповідно настроєна. Інакше ми не поглибимо цінности української ідеї й вартости та значіння української геройської крови. На це треба нам обовязково памятати, а особливо тим, що займаються такими справами. Бо й цього вимагає наш національний інтерес.

О. С.

ВИМОРДОВУВАННЯ АВЕЛІВ

Несамовиті річи діються в Московщині. Слідом за Троцьким, Каменевом і Зіновевом упала партійна клятва на найбільше, здавалося, відданого учня Сталіна, Грузина, секретаря Центрального Виконного Комітету Партії, Єнукідзе. На імя йому Авель і разом з іншими пятнадцятьма, яких арештовано і віддано під слідство, доповняє він ту чимраз ширшу групу партійних Авелів, вчорашніх братів, яких тепер вимордовує Каїн-Сталін.

Комунікат партії повідомляє, що на своїм особливім засіданні Цен. Кик. Комітет постановив виключити і з комітету і навіть з партії Єнукідзе і товаришів, яких обвинувачують у „троцькізмі". А разом з тим комунікатом довідуємося з часописів про масову висилку непевних контрреволюційних елементів з Москви. Довідуємося про масові арештування серед комсомольців, цеї молодої гвардії режиму. Разом з тим довідуємося про розвязання давнього й для комуністів заслуженого товариства „старих большевиків". Большевицька партія — діти одного тата Леніна — поділилася на Авелів і Каїнів. І останні розправляються з першими так, як у біблійнім оповіданню про обидвох Адамових синів...

Що сталося? Яке підложе цих подій?

Підложе — переродження партії. Ідея партії — комуністична доктрина — здохла. Ніякої чистої комуністичної доктрини в партії вже нема. Є нова бюрократія, є нерівність, є похід проти „уравніловки", є нова бюрократична аристократія з привілеями, з „дачами" під Москвою, з власними склепами, з відповідним винагородженням, з санаторіями на Криму, і є „простий народ"... Нема і „світової революції". Лявая більше в Москві шанують, ніж закордонних комуністів. Сталін тим комуністам, спеціяльно французьким, погрозив пальцем, щоб не важилися захитувати французькою армією й агітувати проти неї, щоб корилися буржуазному урядови... Деж лишилася ота світова революція? Сам Сталін проти неї.

Але й у себе вдома: поміщики знищені, „буржуї" теж, царату нема, „кулаків" вимордувано. Деж та ворожа твердиня, яку треба комунізмови брати? Де вороже військо, що проти нього треба підогрівати ентузіязм партійної маси? Нічого з того не лишилось. А пятилітка? Пятилітка, яка мала підогріти ентузіязм, вигаслий унаслідок перемоги над „буржуями"? Пятилітка скінчилася фяском, голодом і страйками робітників.

Не дивно, що ці процеси причинилися до такого цікавого звиища: З одної сторони повстала нова каста нових комуністичних дворян, які, не дбаючи про ніякі доктрини й світової революції чи пятилітки, просто прагнуть вигідно жити коштом населення і слухають приказів нового царя-Сталіна. Здругої сторони лишилися романтики комунізму, які ще вірять в ідеї й обвинувачують партійну бюрократію в зраді тій ідеї, й розчаровані, які не вірять уже навіть в комуністичну ідею і прагнуть перевернути отой остогидлий режим брехні і нужди. От з таких то елементів твориться нова опозиція, яку сталінці називають спільним імям „троцькізму", хоч елементи тої опозиції є найріжнороднішї.

Ці елементи вдерлися до комсомолу, вдерлися до партії, вдерлися навіть до Кремля. З них складаються оті Авелі, з якими тепер розправляється всесильний покищо диктатор.

Чи його нова карієра Каїна принесе йому тревалий успіх? Можна сумніватися. Бо паки і паки, так довго, як ворогами режиму були „буржуї", і „контрреволюціонери", можна було зробити з ними короткий процес. Але коли „зрада" вдирається в саму партію, в саму верхівку, то це не ворожить нічого доброго. Коли є так, то на когож опреться диктатура, як не на самій поліції й війську? А цим ніяка ще диктатура ніколи не утрималась.

Французькі якобінці впали тоді, коли проти Робеспєра повстали не роялісти, а самі члени Конвенту. Царат упав, коли лібералізм просяк у саме дворянство, опору трону. Большевизм, проти якого повстає сама партія, наближається до свого кінця. Каїн не довго переживе масакру Авелів...

ЧОГО В СОВЄТСЬКІЙ РОСІЇ ЦІЛКОМ НЕМА

Спеціяльна кореспонденція Віліяма Стонмена з Джердова на Україні, до газети „Ню Йорк Сан" з 10.-го травня подає в сумнів вартість колективних господарств у Радянщині. Він подає розмову з колхозником Федором Шевченком. За минулий рік признано Федорови і його жінці 330 трудоднів, а в заплату дали йому по 31 копійок і по два фунти хліба за кожний день. Разом дістали вони яких 600 фунтів хліба й 102 рублі готівкою. За ті гроші дістав Федір 10 фляшок горівки, 10 фунтів мяса й 10 пачок чаю. Заходить питання, як міг Федір прожити цілий рік? Він каже, що мав ще корову. Вона дала 325 літрів молока; уряд забрав собі 125 літрів як податок, решту продали по ціні 1 рубель за літру, або самі зїли. В той спосіб вони якось перебилися через рік. Кореспондент стверджує, що обоє Шевченки заробляють у колхозах менше, ніж вистарчає на прожиток. Ратує їх корова, а вільно мати лиш одну. З колхозного стада коров Федір не міг користати, бо від кожної корови уряд має дістати 500 літрів молока, отже управа колхозів мусить часто докуповувати молоко від корів, щоб заспокоїти домагання уряду. Це була причина, чому уряд почав заохочувати творити артілі на те, щоб колхозники могли мати ще свою корову, свиню та курку. Управитель колхозу сказав кореспондентови, що „нарід не був приготований до комунізму", а це кореспондент сам признає.

Свого часу вияснив дописувач „Ню Йорк Таймсу", як треба читати дописи кореспондентів із совєтської Росії, щоб їх зрозуміти. Цензура така, що простої правди не пустить. Тому треба шукати способів. Так і з кореспонденцією Стонмена. В наголовку його допису в газеті „Сан" узято в лапки вислів „колективні фермери". Виходить, що таких нема, а якісь інакші. Також і слово „колективні череди". Не знати, що це за череди.

Але пояснення цього можемо знайти деінде. Саме покінчила в „Ню Йорк Америкен" низку статей про відносини в Радянщині вчителька вищої школи в Шікаґо, Олена Атвотер. Вона їздила туди разом із цілою громадою вчених людей з Америки під опікою совєтської подорожньої агенції „Інтурист". У шестій своїй статті призадумується вона над деякими справами, що їх наперед так сильно розголосив совєтський уряд. Отже говорить і про „колективні череди". Буквально каже вона це так: „Я дуже хотіла побачити знаменитї колективні господарства з їх величезними чередами худоби, славний обильний збір всілякого роду овочів, городини, а головно пшениці. І нове розчарування: там нема ніяких черед, ніяких жнив, ніякого збору, хіба трошки збіжа".

Але заки пані Атвотер дійшла до черед та жнив, вона подрібно описала свої розшуки совєтських шкіл, що то так широко їх розголошують між науковими колами в Америці. І тут вона довідалася про такі диволяґи:

По школах учні творять комітети і наказують учителям, чого вони мають учити і хто їх має вчити. Навіть в елементарних школах та дитячих садках діти мають більше голосу, ніж учителі. Коли вона хотіла побачити школу, чи хочби шкільний будинок, то ані разу не могла цього добитись. У всіх інших краях — а вона звиділа аж 12 — легко можна пізнати школу, але не в совєтському царстві. Атвім для совєтських дітей наука тревае лише 4 роки. По містах існують сімрічні школи. Але ні разу не довелося їй такої школи побачити!

Найстарший університет у Росії є в Казані. Його розголосили в урядовому плянї як зразок модерного шкільництва. Коли гості з Америки прибули до будинку, їм не дозволили навіть переступити порога та оглянути хоч одну кімнату. Їх протести нічого не помогли; урядові провідники пощезали і півтори години гості могли оглядати лише зарослий хабаззям університетський город. Пані Атвотер каже, що після її відвідин у Совєтах вона нічого не знає про шкільну систему. Дехто в Америці її впевняє, що там завертають до давньої, передреволюційної шкільної системи.

Таксамо і про реформовані поступові вязниці не могла вона нічого довідатися. Знає лише те, що бачила в Києві. Там сковано вязнів разом у вантажних вагонах, а в Казані гнали їх як череду вулицями.

Нема ніяких залізничих вагонів, щоб їх виробили в Росії, лише кілька заграничних, головно американських та французьких. Таксамо і з машинерією, а Дніпрострой, збудований американськими інжінірами, не працює, бо нема російських генераторів до американських турбін.

НА ТЕМИ ДНЯ

ЧИ ПОТРІБНА КОМУ ПАЛЕСТИНА?

Славний професор Альберт Айнштайн промовляв на бенкеті Злученої Жидівської Кампанії в Ню Йорку за зібрання $1,250,000 на допомогу Жидам. Він торкнувся сіонізму і признав великі заслуги творця сіонізму, Теодора Герцля. У промові сказав такі знаменні слова: „Без Палестини страхіття останніх літ далися би ще гірше відчувати і ще більше деморалізувалиб жидівський нарід". Хоч як недоскона́ла й куца жидівська автономія в Палестині, то до неї тікають Жиди з цілого світа, коли їм роблять пакости в інших державах. Палестину створили у великій війні як якусь всесвітню конечність, а не з любови до Жидів. Видко, що жидівська Палестина потрібна була не самим Жидам.

А НЕ ПОТРІБНА ЕТІОПІЯ!

Саме в часі, коли в світі признано конечність жидівського захисту, деякі держави між ними й такі, що годилися на створення жидівської Палестини, придумують плян розібрання єдиної незалежної муринської держави, тобто Етіопії. Колись Америка набрала стільки муринських робітників з Африки, що опісля почула себе обовязаною створити муринську державу, Ліберію в Африці, і нею досі опікується. А як би так справді прийшло до знищення незалежности Етіопії, то чи не прийде колись час, що треба буде її назад поставити не з любови до Муринів, а з конечности, як ось недавно створено жидівську Палестину? Бо забагато Муринів розкинених по світі і ліпше буде створити їм расово-національний осередок.

ЛЕКЦІЯ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У ДІЯСПОРІ.

Жидівське питання, це міжнародня конечність. Муринське питання сама Америка колись вирішила для їхнього, а очевидно також. і для свого добра. А лиш українське питання не стало ще дотепер міждержавною конечністю. Були колись Греки на еміграції, розсипані по світі. Це була їх дияспора. Дияспора була значною й шукала засобів для відбудови грецької держави. Коли Турки розпочали різню Греків, прийшло до створення незалежної Греції.

Польська пацифікація, московський голод на Україні й інші язви повинні спонукати Українців у дияспорі скріпити свою працю, щоб українське питання стало міждержавною конечністю. З такої конечности зродиться в скорому часі українська держава.

А для нас самих така праця принесе оздоровлення, бо спинить розклад і деморалізацію в дияспорі.

— Як я виграю на льос головну виграну, уладжу в горах, геть високо, гарненьку винарню.

— То там не будеш мати гостей?...

— Навіщож мені гостей?

Антін А. Якшич.

РОЗБИТІ МРІЇ

Професор викладав про аритметичну прогресію. При цьому поважно вимахував руками, а ученики рівнодушно дивилися на числа на таблиці та думали про смачний обід. В останніх лавках розмовляли, сміялися, говорили про вчорашні футболеві змагання.

Двері відчинились і ввійшов ученик Мартин. Він іще на початку години вийшов із чемности, щоби принести ще один кусник крейди на всякий випадок і щоби покорити в інтимних просторах.

Як сів у лавку, шарпнув товариша Продана попід лавку за штанку та значучо моргнув на нього. При цьому вдарив рукою об лавку, що мало означати, що йде тут про поважну справу.

— Чого хочеш — відвернувся Продан.

— Ти дістав гроші.

— Я?

— Ти! Так!

— Як знаєш?

— Я бачив.

— Де?

— У терціяна.

— Невжеж?

— Я був саме там, як прийшов листар.

— Відки я дістав?

— Не знаю! Певно з дому! Хтож інший післав би тобі?

— А скільки я дістав?

— Не знаю. Я чув лиеш, як листар казав, що для тебе прийшли гроші.

— Гей, того я не сподівався! — вдоволено затер руки Продан.

— А буде? — натякнув Мартин.

— Ще питаєш?

Мартин за хвилину геть усім довкола розповідат цю важну подію. Тому Мілян звернувся до Продана по приятельськи:

— Позичиш мені пять золотих, хочу обстригтися...

— Не журися, і обголитися могтимеш!

— Зафундуєш! шептали довкола товариші.

— Самособою.

Відколи прийшла вістка, що Продапови прийшли гроші, все замилування до математики відійшло на бік і всі вже наперед роздумували над тим, якто товариш гостити́ме їх.

Продан забув, що винен був господині двадцять золотих за хату, а відразу постановив собі, що прийшли гроші, коли за ті гроші купить собі гарну папіросницю, нову краватку, піде до кіна, а за решту гроші угостить товаришів, як годиться.

Вся скука, що була йому налягла на душу, перемінилася в радість. Це зовсім таксамо, як у хмарний день покажеться сонце та розжене хмари й настане гарна погода, що тоді справді любо жити.

Що правда, не сподівався він тепер грошей. Бо вже тричі раз за разом писав, щоби післали йому, а ось тепер переконався, що не даром писав і що в дома ще не забули про нього. Не інакше, видно таки люблять його і хочуть помогти йому, вдоволити його конечні потреби, без яких доброму ученикови не обійтися, бож годі жити самим оптимізмом.

Професор пояснював, кричав і розумно доказував формули, та Продапови лише самі числа мелькали перед очима, а змислу їх не розумів нітрохи тай не вважав за потрібне розуміти їх і записувати у зшиток.

Ці професорські докази здавалися йому крайнє скучні. За кожний раз, як професор ударив крейдою об таблицю, здавалося йому, начеб хтось вдарив його по голові та спинював прихід тієї хвилини, коли він мав відібрати гроші.

Коли так Продан думав, як то буде бавитися за ті гроші, що прийшли для нього, та вже заздалегідь чув в ухах приємний звук грошей, що їх листар виплачуватиме йому, за плечима йому два товариші билися за те, кому з них першому Продан позичить гроші.

На такі обрахунки професор перестав викладати:

— Що там знову?

— Бються! — сказав хтось.

— Забирайся! забирайся!

— Я не винен!

— Я також ні!

— Забирайся з кляси! Кожний з вас дістає двійку, щоби спаматався.

Та ученики не встигли дійти ще навіть до дверей, як озвався дзвінок, на знак, що година скінчилася. Продан зірвався і пігнав наче попарений до шкільного терціяна.

На коридорі стояли професори, директор, ученики. Та всі вони для Продана тоді не існували.

Як лише терціян запримітив Продана, пішов напроти нього підсміхаючись:

— Ви дістали гроші.

— Я чув уже.

— Ось вам, підпишіть. Професори наблизились, щоби бачити, чому це всі ученики збіглися сюди. Терціян сягнув рукою в кишеню та подав Продану переказ; по другому боці було ще щось написано на відтинку.

Коли він так скоро читав, простягнув ліву руку, в яку терціян поклав йому одного золотого й відійшов!

— Ви куди?! Дайте мені гроші! Ви дали мені всього один золотий!

— Та золотий, так!

— А деж решта?

— Ви більше не дістали.

— Якжеж це?

— Ось вам переказ, дивіться!

Продан із розпукою глянув у переказ. Там було виразно написано, що йому посилають одного золотого, а по другому боці, на відтинку, стояло:

„Любий товаришу! Я знаю, що Ти любиш забавитися та трохи випити, тому посилаю Тобі трохи грошей на видатки. Та Ти не мусиш видати зараз усіх грошей відразу, а вважай, щоби було і на другий раз!

„Твій товариш
„Томинич".

Професори й усі інші стали вголос сміятися, а ті два ученики, що билися вже були на годині математики, глянули один на одного сумно.

Продан отворив руку та глянув наче побитий: на долоні був усього дійсно лиш один золотий!...

В школі.

— Скажи мені, Івасю, пощо Бог сотворив картоплі?

— Щоби бідний чоловік також мав кого обдирати зі шкіри.

Недовірчива теща.

Молодий лікар до свого приятеля: Чи не міг би ти мене поручити своїй тещі на домашнього лікаря?

— Виключена річ! Вона й так підозріває мене про все найгірше.

ПРОЦЕС УКРАЇНЦІВ У ТЕРНОПОЛІ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН

(З часопису „Діло").

У середу, 5. червня, розпочався в Тернополі перед лавою присяжних процес 24 молодих Українців, обвинувачених у приналежности до Орґанізації Українських Націоналістів (ст. 97 § 1 кк.), що має покінчитися щойно 15. червня. Обвинуваченими є: 1) **Олександер Стешин,** син Івана й Евдокії, літ 22, греко-кат., нежонатий, столяр; 2) **Василь Тимків,** син Івана й Анни, літ 23, греко-кат., нежонатий, рільник; 3) **Василь Волинець,** син Михайла і Маґди, літ 22, греко-кат., нежонатий, рільник; 4) **Дмитро Умриш,** син Михайла й Анастасії, літ 33, греко-кат., жонатий, рільник; 5) **Евген Круговий,** син Дмитра й Евдокії, літ 21, греко-кат., нежонатий, рільник; 6) **Ілько Фридрих,** син Михайла і Кериніі, нежонатий, рільник; 7) **Дмитро Гавриш,** син Ілька й Юлії, літ 24, греко-кат., нежонатий, рільник, у хвилі арештування канонір при полку легкої артилєрії в Золочеві; 8) **Михайло Гавриш,** син Ілька й Юлії, літ 23, греко-кат., нежонатий, рільник, у хвилі арештування стрілець при 28. полку піхоти в Лодзі; 9) **Юліян Круговий,** сен Петра і Ксені, літ 25, греко-кат., нежонатий, рільник — всі обвинувачені від 1) до 9) уродились і мешкають у Березовиці Великій, повіт Тернопіль; 10) **Антін Констанкевич,** син Миколи й Анни, літ 20, греко-кат., нежонатий, кімнатний маляр, уроджений і мешкає у Теребовлі; 11) **Володимир Гринів,** син Івана і Марії, літ 24, греко-кат., нежонатий, студент І. року прав, уроджений в Куликові, повіт Жовква, мешкаючий у Теребовлі; 12) **Фелікс Кордуба,** син Петра і Юлії, літ 27, греко-кат., нежонатий, студент економії, урodж. і мешкає в Тернополі; 13) **Петро Джус,** син Петра і Параскевії, літ 23, греко-кат., нежонатий, уроджений і мешкаючий у Тернополі, у хвилині арештування стрілець при 28. полку піхоти в Лодзі; 14) **Василь Пастушенко,** син Романа й Анни, літ 25, греко-кат., нежонатий, торговельний помічник, урodж. і мешкає в Шилах, пов. Збараж; 15) **Теодосій Сірант,** літ 22, син Івана і Марії, греко-кат., нежонатий, абсольвент торговельної школи, уроджений і мешкає в Березовиці Великій, пов. Тернопіль; 16) Степан **Ярослав Круківський,** син Івана і Юлії, літ 22, греко-кат., нежонатий, бувший студент прав, тепер без заняття, урodж. і мешкає в Теребовлі; 17) **Орест Гринів,** син Івана і Марії, літ 22, греко-кат., нежонатий, без заняття, уроджений в Куликові, пов. Жовква, мешкає в Теребовлі; 18) **Павло Штик,** син Василя і Маґди, літ 22, греко-кат., нежонатий, кравецький челядник, урodж. і мешкає в Теребовлі; 19) **Осип Гончар,** син Івана і Тереси, літ 25, греко-кат., нежонатий, рільник, урodж. і мешкає в Лошневі, пов. Теребовля; 20) **Осип Пасіка,** син Андрія і Тереси, літ 23, греко-кат., нежонатий, зарібник, урodж. і зам. в Лошневі; 21) **Павло Федчишин,** син Сотера і Катерини, літ 23, греко-кат., нежонатий, столярський термінатор, урodж. і мешкає в Лошневі; 22) **Михайло Фриз,** син Данила й Оксани, літ 23, греко-кат., нежонатий, торговельний помічник, урodж. і мешкає в Теребовлі; 23) **Степан Пророк,** син Михайла і Юлії, літ 25, гр.-кат., жонатий, рільник у Підгірянах, урodж. і мешкає в Теребовлі і 24) **Семен Гончар,** син Івана і Катерини, літ 30, греко-кат., жонатий, зарібник, урodж. і мешкає в Лошневі.

Всі обвинувачені за те, що в 1934 р. на території полудневосхідніх воєвідств, зокрема у тернопільському воєвідстві, беручи участь в орґанізазії під назвою „Орґанізація Українських Націоналістів", допустилися цим злочину державної зради зі ст. 97 §1кк. Обвинувачених арештували ще в жовтні м. р. і від цього часу сидять вони всі досі у слідчій вязниці тернопільського окружного суду. Деякі арештовані у хвилині арештування відбували чинну військову службу, а обвинувачені **Юліян Круговий, Володимир Гринів, Фелікс Кордуба й Василь Пастушенко були в ізоляційному таборі в Березі Картуській,** звідки після виявлення конспірації перевезли їх до тернопільських арештів.

Розправу веде віцепрез. окружного суду д-р **Вендриховський;** вотують окружний суддя **Герман** і начальник городського суду **Карчевський;** обвинувачує віцепрокуратор **Венцковський;** боронять адвокати зі Львова: проф. **д-р Володимир Старосольський** (6 обвинувачених), **д-р Ст. Шухевич** (9 обвинувачених) і **д-р Лев Ганкевич** (7 обвинувачених) та місцеві адвокати: **д-р Погорілес** (обв. Стешина) і **м-р Гринкевич** (обв. Сіранта) Лава присяглих складається у великій більшости з польських селян; з Українців у лаві присяглих нема нікого. Німа оборона, яку предсідник д-р Вендриховський визначив з уряду і яка після уведеної ним практики мала сидіти безперервно до кінця розправи, всупереч виразній постанові ст. 89, уступ а) кодексу карної процедури, звільнена цілковито (24 тернопільські адвокати, між ними і пос. д-р Степан Баран) і, здається, набудуче вже більше в Тернополі її не буде.

На нинішній розправі відчитано обширний акт обвинувачення. Зачинається він довгою історією про повстання і формування Орґанізації Українських Націоналістів, якої початок виводять від ґрупи старшин УГА і Корпусу Січових Стрільців, що у липні 1920 р. утворила Колеґію Українських Військових Орґанізацій, поставивши собі за мету — як каже її приказ з 2. вересня 1920 р. — викликати у відповідному часі збройний виступ в цілі освободження українського народу. Це були перші початки Української Військової Орґанізації (УВО). Конґрес Українських Націоналістів, що відбувся у Відні в днях від 29. січня 1929 до 3. лютого 1929, покликав до життя як одиноку Орґанізацію Українських Націоналістів (ОУН), що творила зпочатку політичну прибудівку до УВО і приняла на себе працю з обсягу рефератів: орґанізаційного, політичного і розвідчого. УВО задержала тільки боєвий реферат, але з ходом часу, а саме в 1930 р., ОУН приняла і цей реферат, так, що від тоді УВО залишилась тільки орґанізаційною одиницею ОУН, задержуючи лише свою давню назву з огляду на деякі свої традиції.

Виконним орґаном ОУН є т. зв. Провід Українських Націоналістів з осідком за кордоном, що має за завдання кермувати цілою діяльністю орґанізації. Цей орґан складається з голови і референтів, що стоять на чолі окремих реферантур, а саме: орґанізаційної, політичної, військової, ідеольоґічної, пропаґанди, звязку і фінансової.

Адміністраційно ділиться ОУН на краї, округи, повіти і райони, а кожна з тих одиниць підлягає т. зв. екзекутиві краєвій, окружній, повітовій чи районовій під проводом коменданта даної екзекутиви. Найнижчою одиницею є т. зв. пятки, зложені з пятьох членів ОУН під проводом команданта. Якщо йде про вступ до ОУН, то не вимагають ніяких формальностей, тимбільше, що навіть не заприсягають членів нижчих орґанізаційних ступнів.

Дальше акт обвинувачення обговорює докладно діяльність ОУН, що веде і терористичну акцію, а головно ідеольоґічно-пропаґандову своїми видавництвами „Розбудова Нації", що виходить у Празі, й іншими публікаціями, які контрабандою пересилають до краю в цілі кольпортажі. Краєва екзекутива ОУН видає „Бюлетин", „Юнака", „Наше Становище", „Сурму", ріжні комунікати, прикази й інструкції для своїх членів, та летючки для поширювання серед українського громадянства. Краєвий провід ОУН звертає теж велику увагу і на пресу і під його впливом були зліквідовані державною політичною адміністрацією часописи „Наш Клич" і „Наш Фронт".

По цьому великому вступі, з якого подано тут тільки найважніші уступи, переходить акт обвинувачення до характеристики діяльности поодиноких обвинувачених, серед яких виріжняє три головні місцеві ґрупи: березовицьку (10 членів), теребовельську (7 членів) і лошнівську (4 члени). Крім цього є два обвинувачені з Тернополя (Фелікс Кордуба, що нібито був окружним командантом ОУН, і Петро Джус) та Василь Пастушенко з Шилів, що за словами акту обвинувачення займався орґанізацією ОУН у збаразькому повіті, а літературу ОУН діставав від обв. Ев. Кругового, котрого акт обвинувачення вважає за команданта ОУН у Березовиці Великій. Діяльність обвинувачених, на думку прокуратора, сягає ще кілька літ назад, коли то дехто з них, головнож обв. Фелікс Кордуба, стояв у звязках з Василем Турківським з Вікна біля Грималова в Скалатщині, засудженим вже у Львові за приналежність до ОУН. Літературу ОУН доставлювано теж до Теребовлі, а у проводі теребовельської орґанізації стояли обв. Гринів та обв. Констанкевич, що передавали її дальше до Лошнева та постаралися про орґанізацію там відділу ОУН.

Цілу орґанізацію розконспіровано за словами акту обвинувачення зовсім припадково після арештування обв. Олександра Стешина.

— Знаєте, Гриньку, нинішні люди нічого не варті. Навіть пити не вміють! Заки дотягне до того, щоби порядно впитися, то вже зовсім пяний!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СТЕМФОРД, КОНН.

Перша матура в українській вищій школі.

У вівторок, 25-го червня, відбувся перший матуральний попис („гредюейшен") в українсько-католицькій вищій школі. Диплому покінченої школи дістали три студенти: Андрій Улицький з Джерзи Сіти; Ювеналь Рогач з Честер; Амвросій Болеш, місцевий Ірляндець. З цеї нагоди відбулася архиєрейська Служба Божа в каплиці школи, а після того свято в авлі шкільного будинку. Студентський хор відспівав американський гимн на початку, а серед програми ще псальму: „Коль славен", Бортнянського, „Молитву" по англійськи, українські мелодії (народні пісні). Деклямації виголоси: студ. В. Олесь „Битва на Каялі" із Слова о полку Ігоревім в перекладі Шевченка, а студ. В. Медвідь „Слово Іларіона", поема В. Щурата. Крім того було ще фортепянове сольо Роберта Молґейра і на пяно акордіоні Дж. Кларка.

Головною атракцією свята були промови з нагоди цього першого попису. Це була вступна промова о. ректора школи, Павла Процька, преп. матери Северини (про українське народнє мистецтво) та о. д-ра Василя Федаша (про значіння школи). Епископ Константин Богачевський сказав дуже тепле слово на закінчення програми, а після неї вкладка власноручно роздав перші дипломи кожному абсольвентови та побажав їм успіху в житті. Після того всі учасники відспівали „Ще не вмерла".

Зараз після концерту відбулася перекуска та принагідний обід для студентів і гостей. А їх було багато. Крім місцевих, прибула значна громада людей омнібусом з Перт Амбою. Були теж 19 священиків, та значне число світської інтелиґенції. Студентів, що брали участь у святі, було на сцені 30; їх підготовляв проф. Микитяк.

Свято відбулося серед дуже піднесеного чутливого настрою.

Учасник.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Відзначення Українця золотою медалею.

Ярослав Ягело, син знаного вчителя-диригента Стефана Яґела, укінчив цього року університет „Дукейн" в Пітсбурґу та дістав ступінь „Бечельор оф Саєнс" у музиці. За це, що був найздібнішим і відзначаючим студентом, зістав наділений золотою медалею.

Ярослав Ягело.

Коли перед матрикуляцією музичний відділ університету давав концерт у Карнеґійській консерваторії, п. Ярослав Яґело грав у симфонії Бетовена сольо в супроводі орхестри. По скінченій грі його професор, п. Гатс, разом з диригентом орхестри підняли на естраді п. Ярослава вгору, а всі гості, що були присутні на пописі, вставши з місць і плескаючи, зробили йому величаву овацію. І серце радувалось, бачучи таке відзначення Українця.

Від восьмого року життя вчився Ярослав грати на скрипці під кермою свойого батька. Опісля пять літ ходив на лекції і вправи до найкращого в Пітсбурґу студія, „Філіямса". Скінчивши гай скул дістав стипендію, що її держав повні чотири роки.

Ґратулюємо родичам за виховання молодого віртуоза, а йому самому бажаємо найкращих успіхів, у надії, що принесе славу українському імені.

М.

ДЕ Є НАЙБІЛЬШЕ ВІТАМІН.

Учені займалися останніми часами дослідами, в яких овочах є найбільше вітамін. Досліди переводили на морських свинках, які, як відомо, живуть ростинним кормом. Дуже успішним показався сік зеленої цибулі, що має приблизно 333 вітамінові одиниці Ц на одну літру. Тому цибулю треба вважати добрим ліком проти шкорбута. Дуже успішні є теж свіжі порічки (винничкі) орябина, які мають 400 одиниць вітамин на два фунти. До подібних соків належить теж наливка з чатиння (смерекових шпильок), якої вживають до виробу мармеляд. Досліджували хліб, насмарований такою мармелядою, яка мала в собі 10-процентову наливку, та ствердили, що ця мармеляда мала 333 вітамінові одиниці на два фунти.

В школі.

— Скажіть мені, хлопці, кілька іменників зі свого окруження.

— Стіна.

— Добре!

— Таблиця.

— Добре!

— Пан професор.

— Ти, Шкварку, все мусиш щось дурне сказати!...

Образливий.

— А вам, куме, хто так крижі оббив?

— Та наш війт.

— І ви йому нічого на те не сказали?

— Та що я міг йому сказати? Він дуже образливий...

Досвід.

В одному пансіоні приходить гість рано на снідання. Ґаздиня витає його:

— Добридень, чим можу сьогодні служити? Чай, кава чи какао?

Гість, що вже добре знав її кухню, каже:

— Мені байдуже, як ви те називаете, що принесете.

Помилки друку.

..Д-р Кікс спеціяліст у вириванню дубів з корінем, без болю.

..Його сперла така сильна полька, що він стратив притомність.

..Обережно зловити пчолу і подивитися, де в неї сало.

МИСТЕЦЬКА ЦІННІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІКОНИ.

Говорити про ікону як про певну живу вартість, це найчастіше означає зводити неминучу боротьбу з міцно закоріпілим упередженням, будьтоби ікона, коли беремо її як мистецький твір — є висловом деяких мистецьких норм і що джерел цих норм треба шукати лише в обсязі догматики, себто в обсягах, що виходять поза межі тлінного, а то й чуттєвого нашого єства.

І дійсно: ікона апелює не так до переживань справжньої живої дійсности, земної — як до надій іншої дійсности, сподіваної. Справжньої земної необхідности чи потреби, повсякчасної конечности — кровно відчутої й баченої близини — в іконі переважно не знаходимо.

У великій мірі завинило тут те, що іконні традиції не виросли у нас на рідному ґрунті, а були до нас імпортовані ззовні. Вони прийнялися одночасно з непорушними догмами християнського віронавчання та надовго залишилися речами побожної пошани.

Між іншим так було і на території старої московської держави. Московська чи новгородська ікона — все це повінь пречудових, самих у собі творів іконописного мистецтва, але всетаки є це перемога чужої традиції, десь добре обдуманої й переведеної, хоч деякі національні особливости мистців-репрудукторів мусіли тут проявитись. Всеж обличчя святих на іконах не є московські обличчя, пейзаж ікон також не московський пейзаж; лиш час від часу денеде архітектурні мотиви дозволяють вводити якісь місцеві мотиви.

Зі свідомістю цього всього я йшов до нашого Національного Музею, щоби більше й глибше познайомитися зі збіркою галицьких ікон.

І я знайшов непорушну стіну іконописної традиції.

Те, чого чомусь не могли зробити московські іконописці — зробили українські. Для майстра Москаля традиційновізантійське, зовсім чуже обличчя було табу — і це обличчя у великій мірі утрималося навіть тоді, коли до іконопису почали вдиратися західні впливи.

На стародавніх галицьких іконах я знайшов живі типи, безсумнівно наші українські обличчя, які кожний з нас зустрічає щоденно, та які багато з нас бачать у дзеркалі. І це наближує нашу ікону до повсякденности, робить її життєвою.

Якаж цьому причина? Незручність майстра, що не справився з вибагливою закономірністю зразків? О, ні.

Тут, у нас — ми знаходимо таке саме явище, як, хоча би в Турфанських фресках (етнографічний музей у Берліні). На них виразно видно, як рука мистця-Монгола перетворювала накинений на стіну контур. А той контур був виконаний відповідно до геленських зразків, який занесли до китайського Туркестану, який самозрозуміло, був тут кровно чужий.

Майстер-Монгол апольонівські обличчя певною рукою обертав в монгольські. Його рукою водило чуття значно сильніше від хисту. Це чуття, було чуттям раси.

Оцей то голос раси чую я в близький мені українській іконі. Оце поборення, подужання традиції є для мене свідоцтвом певности, зосереджених расових особливостей українського народу. Потрібна правдива, владна любов до своєї раси, щоб надщербити, побороти те, що в більшости випадків було отим „табу". У Московщині цього не трапилося або через байдужність, або й через те, що там расові ознаки не скристалізувалися. — („Діло").

Василь Масютин.

В суді.

— Ви знову тут? Я думав, що попередня кара вас поправить.

— Хочу це більше поправитися, пане судде!...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МЕКАДУ, ПА.

Збірка на Рідну Школу.

На повищу ціль зложили по $1: А. Капітула, Анна Капітула, М. Гут, о. В. Довгович, Д. Капітула, І. Прятка, П. Нога, Анастасія Граничка, В. Мазур, И. Костів, М. Гаталович, П. Новий, В. Сидор, К. Поступак, І. Сахар; В. Граничний 75 ц.; по 50 ц.: М. Грициняк, Марія Кріль, М. Глинянський, Пелагія Федашко, Параскевія Мазур, П. Пухир, О. Поступак, Марія Рось, І. Галушка, Анна Яцканич, О. Рифун, І. Петрунцьо; по 25 ц.: Катерина Грицковян, Текля Вайда, Софія Поступак, Д. Стецовян, Анна Сахар, І. Чижовський, Ірина Решетар, Дж. Тек, Катерина Рихель, Марія Петрунцьо, І. Дидик; Н. Н. 15 ц. — Разом $24.65.

ІТАЛІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ГЕРОЙ БАЛІЛЯ.

Баліля був селянин, що в р. 1746 почав бунт проти Австрійців. В дійсности він звався Джованні Перасо, а родився 1732 року в Монтоджу. Звідтам прийшов до Генуї, де працював у фарбарському промислі. Коли в 1746 році австрійські війська під проводом генерала Ботта ввійшли до Генуї, наложили на републику контрибуцію. Місто схвилювалося. 5-го грудня в дільниці Порторії присилували Австрійці людей тягнути тяжкий моздір. При цьому один старшина бив їх палицею, наче худобину. Баліля, 14-літній хлопець, кинувся з каменем на старшину. За його приміром пішли інші й так нарід каміннями відігнав вояків. То був початок завзятого бою, що тревав пять днів. Австрійську залогу прогнали з Генуї. Вона втратила 8,000 полонених, ранених і вбитих. Баліля дістав у нагороду привілей, що міг держати склад вина й жив у Генуї. Як прискладав невеличкий маєток, вернувсь у своє верховинське село, де, як кажуть, помер у 1781 році. Похоронили його в церкві св. Степана в Генуї. Сто літ пізніше (8. вересня 1847 року) у тій самій дільниці Порторії вибухнуло сардинське повстання, як проголосили папську амнестію. При цій нагоді проголосили люди Балілю як національного героя. В 1863 році поставили Балілі памятник із бронзи роботи Джанія, який управа міста Торіна подарувала Генуї.

Як відомо, назву Баліля надали фашисти своїй зорганізованій молоді, що виховується у військовому дусі.

М. Костишин.

НЕНЕ РІДНАЯ

Нене рідная,
Зоре ясная,
Любов у тебе
Щира, живая.

Над всім чуваєш,
Границь не знаєш,
В крівавих трудах
Діток ховаєш.

Бажаєш волі,
Щастя і долі,
Щоб виростали,
Як цвіт у полі,

Безжурно жили,
Бога молили,
Святощі волі
Все дорожили.

Ти сльози рониш,
Діток хорониш,
Часом журливо
Головку склониш,

Як кровця присне,
За серце стисне,
Коли в неволі
Нагайка свисне...

Нене, леліє,
Свята надіє,
Глянь, на обрію
Ранок зоріє!

Хмари клекочуть,
Вітри лопочуть,
Шаблі скажено
Дзвонять, брязкочуть.

Це битви скруха
Гартує духа,
Док не зірветься
Знов заверуха.

Настане жниво...
Круки крикливо,
Летючи, стрінуть
Свіже мясиво.

Виклюють очи,
А серед ночи
Гарматне дуло
В жах загуркоче,

Док сонце встане...
Встане! Погляне!
Оживить душу,
Погоїть рани.

Промінні смуги,
Неначе слуги,
Ніжно приберуть
В пишні жемчуги.

Минеться горе:
Нене, о зоре!
Риса неволі
Чола не зоре.

А лиш з красою
В тихім спокою
Будеш на волі
Все молодою.

Будеш гордитись,
В славі краситись,
Свобідно, щиро,
Богу молитись.

Бо хвиля тая
Прийде вільная,
І відпочинеш,
Нене рідная.

Твердження.

— Мудрі люди мають у всьому сумніви, лише дурні все твердять рішучо.

— І ви це рішучо твердите?

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (57)

Як лише вартовий піднісся, Ронда сильно вдарила його колом по голові й Араб покотився на землю. Дівчина скоро розглянулась довкруги. Не слідно було ніякого руху. Тоді вона дала знак перестрашеній Наомі, щоб ішла за нею й обі побігли до місця, де лежали кінські сідла.

Вона дала одно сідло із стременами Наомі, а друге взяла сама. Вони виповзли потайки до привязаних коней і осідлали два з них. Коли Наомі всідала на коня, її товаришка остерегала її: „Тримай його сильно, бо колиб він вирвався з твоєї контролі, ти моглаб опинитися на дереві!"

Швидко Ронда повідвязувала всі інші арабські коні і пустила їх свобідно. Тоді щойно вона всіла на свого коня. „Ми поженемо їх напереод себе якийсь час. Щойно тоді будемо безпечні перед Арабами". Коні почали поволі бігти через табор.

Для перестрашеної Ронди час видавався віком, заки коні вкінці зближилися до стежки на краю чорної джунглі. Вона хотіла вже свобідно відітхнути, коли несподівано почула дикий крик за собою. Злісні крики багатьох мужчин продерли повітря. Табор заворушився!